

Milieucentrum Utrecht in 2013, liever vooruitkijken

Dagdromen over een duurzaam milieuvriendelijk Utrecht, minder hinder van autoverkeer, geen milieuzones nodig, stadslandbouw en regionaal voedsel, geen bio-industrie meer, hernieuwbare energie, ergens windmolens in uw stad, het klimaatprobleem opgelost. We weten dat het kan, daar hebben wij geen Utopia tv programma voor nodig. Waarom doen we het dan niet? Als we dat wisten, waren we daadwerkelijk overbodig. De realiteit is dat onze samenleving telkens terugvalt in dezelfde fouten. Markteconomie, materiële welvaart en het herstel van de banken zijn blijkbaar belangrijker dan een 'volhoudbare' toekomst.

Uw Milieucentrum heeft, ondanks de financiële crisis en minder budget, een productief jaar achter de rug. Er is veel te doen in de stadsregio Utrecht. Deels het als belangenbehartiger opvangen van gebrek aan duurzaamheid, maar ook het samen met partners bouwen aan die nieuwe duurzame samenleving. Ondanks een financieel krap jaar, dat we nog net positief wisten af te sluiten, hebben we veel en zeer divers gepresteerd. Meer daarover leest u zelf in dit jaarverslag. Verder stond het jaar vooral in het teken van vooruitkijken en dat doen we ook het liefst; tenslotte ligt de duurzame maatschappij ergens in de toekomst. Het past ook bij een jaar waarin bestuurlijk de wisseling van de wacht zich aankondigt. In wat de gemeente noemt, een politiek oogstjaar. De inmiddels achter ons liggende verkiezingen waren in aantocht. Ook wij als MCU kijken vooruit en werken aan een nieuw uitvoeringsprogramma en nieuw beleid voor de komende jaren. In het tweede deel van dit jaar hoort u meer van ons.

MCU: wat doen we?

Milieucentrum Utrecht is het centrum voor natuur en milieu voor de stad Utrecht en omgeving. Het geeft voorlichting over milieuzaken, ondersteunt plaatselijke bewoners- en milieugroepen en voert eigen projecten uit op het gebied van milieu, mobiliteit, voeding en natuur. Bij het Milieucentrum kun je terecht voor

advies en informatie. Via helpdesk en site komt u achter de antwoorden op de meeste milieuvragen. Wandel voor de aardigheid maar eens door onze digitale vraagbaak, de Milieuwijzer Utrecht. Of neem een kosteloos abonnement op de digitale nieuwsbrief MCU-nu of ons Milieublad, met uitgebreide agenda en milieu-weetjes. Daarnaast voert het centrum allerlei projecten uit op het gebied van milieu. Dit kunnen publicaties zijn, campagnes, voorbeeldprojecten of activiteiten gericht op bewustwording en gedragsverandering. Ook ondersteunen we lokale milieugroepen door advies, representatie en facilitering.

Bij Milieucentrum Utrecht kunt u de bekende nee-ja of nee-nee brievenbus-sticker afhalen en is het mogelijk om bij het MCU buiten kantooruren een vergaderruimte te huren.

Partners

We doen ons best, maar kunnen het

niet alleen. Bovendien is het beter de krachten te bundelen dan dat iedereen zijn eigen wiel moet uitvinden. In 2013 hebben we binnen projecten samen gewerkt met de volgende partners:

- De drie andere grootstedelijke Milieucentra (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag)
- De gemeente Utrecht, afdelingen Milieu en Duurzaamheid en GG&GD (Eetbaar Utrecht, Forten Natuurlijk, MAGIE-overleg, NMPLR)
- Stichting Aarde (Eetbaar Utrecht en Lekker Utrechts)
- Vriendschapsband Utrecht León en afdeling BIS van de gemeente Utrecht (Klimaatbos León)
- NMU en IVN (MPU en het Hitte Stressproject)
- Energie-U (Utrechtse Energie en Windmolenplan Lage Weide)
- Projectmanagement Bureau Utrecht (klimaat en energie en de Klankbordgroep Windmolens Lage Weide).
- The Footprint Challenge (Laura Moninka), in het gelijknamige project in Utrecht
- NMC- conferentie stadsnatuur
- POS - Project Ontwikkeling Stationsgebied (bereikbaarheid stationsgebied) (tweede fase stationsgebied) en wijkraad binnenstad
- Diverse bewonersoverleggen langs de A27 (Kerngroep Ring Utrecht)
- Daarnaast werken we samen met lokale partners als de diverse wijkbureaus en wijkraden, Vrienden van Amelisweerd, Kracht van Utrecht, Adviesgroep Luchtkwaliteit en Gezondheid, Landschapsbeheer Vleuten de Meern, Fietzersbond Utrecht en NL en nog een aantal meer.

Speerpunten en activiteiten

Groen in de Stad

Groenprogramma en Magie overleg

Milieucentrum Utrecht hecht belang aan de kwantiteit en kwaliteit van het groen in de stad en stimuleert groene initiatieven en anticipeert op bedreigingen. Dit gebeurt door ondersteuning van bewonersgroepen en het zorgen voor goede informatieverspreiding. Het Milieucentrum participeert ook actief in het MAGIE-overleg, waarin groengroepen en ambtenaren het groenbeleid afstemmen. De invulling wordt verzorgd door de projectmedewerker Groen.

Natuur en Milieu Platform Leidsche Rijn (NMPLR)

Het NMPLR houdt zich actief bezig met de ecologische en milieukundige invulling van het stadsdeel Leidsche Rijn. Het Milieucentrum voert het secretariaat van dit bewonersplatform

waarin naast het MCU, de Vereniging Landschapsbeheer Vleuten-De Meern trekker is. In het Natuur en Milieuplatform Leidsche Rijn is een aantal individuele personen en organisaties verenigd, die gezamenlijk streven naar een maximaal natuur- en milieuvriendelijk Leidsche Rijn. Het Natuur en Milieuplatform Leidsche Rijn organiseert daarvoor thema-avonden met als doel de verschillende actieve groepen met elkaar en met elkaars activiteiten te laten kennismaken en om te inventariseren op welke wijze we vorm kunnen geven aan samenwerking om tot een maximaal natuur- en milieuvriendelijke inrichting en beheer van Leidsche Rijn te komen. In maart is in het Maximápark een thema-avond georganiseerd. Die avond presenteerden de Paddenoverzetgroep Grietmansraklaan, de Uilenwerkgroep Utrecht West, Rayon Leidsche Rijn, de Werkgroep Dorpstuin De Meern en de Vrienden van het Maximápark hun activiteiten.

In december is er een goedbezochte thema-avond gehouden over de verlichtingsproblematiek in Leidsche Rijn en de parken, waarbij gevolgen voor ecologie en veiligheid zijn besproken.

Beleefroute Forten Natuurlijk!

Voorjaar 2013 lanceerde het Milieucentrum een gratis mobiele fietsroute-applicatie (app) over natuur rond de stad. De Beleefroute Forten Natuurlijk! leidt u langs 11 forten rondom Utrecht. Bij ieder fort biedt de app met tekst, foto's en filmpjes een inkijkje in het leven van de bijzondere diersoorten op deze forten. Forten zijn een walhalla voor vleermuizen, maar ook ringslangen, uilen, dassen en

wil het Milieucentrum met de app aandacht vragen voor deze bijzondere natuuroases.

bijzondere vogels vinden hier een goed onderkomen. Dieren die je niet direct rond de stad verwacht en die vaak kwetsbaar zijn. Omdat steeds meer forten een herbestemming krijgen en toegankelijk worden,

Tuinenwedstrijd en tuinadvies

Om het aantal groene tuinen in de stad te stimuleren, organiseerden het Milieucentrum en de gemeente Utrecht in 2013 de wedstrijd Milieuvriendelijkste Tuin. Daarnaast bood het MCU in de maand april gratis tuinadvies in Utrechtse tuincentra, waarbij tips werden gegeven hoe u de tuin onderhouds- én natuurvriendelijk kunt maken zonder die te betegelen. Een hulpmiddel daarbij was de Tuinenmeetlat waarmee het ecologische gehalte kon worden bepaald en tevens allerlei informatie te vinden is hoe u uw tuin aantrekkelijker kunt maken voor bijvoorbeeld vlinders, vogels of egels. Wethouder De Rijk reikte in september de prijzen uit.

Klimaat en Energie

Utrechtse Energie en Windmolens op Lage Weide

De inzet van het MCU op het gebied van Klimaat en Energie was in 2013 geconcentreerd op communicatie. O.a. door bekendheid te geven aan (bewoners) initiatieven in de stad via onze communicatiemiddelen als de website en het Milieubladd. Naast alle Utrechtse investeringen in het programma Utrechtse Energie was natuurlijk het wind-energieprogramma voor Lage Weide op de voorgrond in alle media. Het MCU maakte als belangenbehartiger deel uit van de Klankbordgroep Windmolens Lage Weide. Participatie in de klankbordgroep vroeg veel tijd en inzet van de deelnemers. Naast het vergaren van inzicht en kennis, speelde beeldvorming en beleving m.b.t. de mogelijke plaatsing van de best forse windmolens op Lage Weide een belangrijke rol.

De klankbordgroep kwam uiteindelijk tot de conclusie dat het plaatsen van windmolens niet mogelijk was tenzij aan een aantal nog openstaande voorwaarden voldaan werd. De verwachting was dat, aangezien aan al die voorwaarden voldaan kon worden, het plaatsen van windmolens op Lage Weide mogelijk was. Het plan voldeed en voldoet ruim aan alle wettelijke normen.

Uiteindelijk ontbrak het door maatschappelijke druk en de door diverse personen persoonlijk ondervonden dreigementen, aan politiek draagvlak bin-

nen de Utrechtse gemeenteraad om het plan door te laten gaan.

Energie U

Begin 2013 heeft het Utrechts bewonersinitiatief op gebied van hernieuwbare energie, Energie U, voorlopig intrek genomen in het pand van het MCU op de Oudegracht 60. Gezien de overeenkomsten in doelstelling

van de beide stichtingen en de centrale ligging van het pand, heeft Energie U gekozen voor het Milieucentrum. Het MCU zelf is blij met deze stap, omdat het ondersteunen en faciliteren van milieuinitiatieven een van de doelstellingen van het centrum is.

Debat "Waar staat het klimaatbos van Utrecht?"

Februari 2013 voerden deskundigen, gemeenteraadsleden en publiek een discussie over het vanuit Utrecht ondersteunde klimaatbos in León. De 400.000 in de afgelopen jaren geplante bomen wachten nu op certificering van de gebonden CO2. Deze bomen staan in León en de centrale vraag was daarom: wat kunnen we hier doen? Het debat, dat georganiseerd werd in samenwerking met de Stichting Vriendschapsband Utrecht-León trok 60 bezoekers. Gespreksleider was Elisabeth van den Hoogen. Utrecht heeft zelf geen klimaatbos, wel een door het MCU aangeleverde Klimaatboom. Deze Utrechtse klimaat-eik staat voor ons stadhuis.

Mobiele tentoonstelling Klimaatbos León

Utrecht heeft een stedenband met de stad León in Nicaragua. Sinds 2009 hebben boeren uit de omgeving van León 400 hectare bosplantages aangeplant, die samen het klimaatbos vormen. Gemeente Utrecht, Vriendschapsband Utrecht León en Milieucentrum Utrecht ondersteunen dit initiatief. Zo ontwikkelt en beheert het Milieucentrum de info site www.klimaatbos-leon.nl. In het kader van dit project is er een tentoonstelling over het klimaatbos ontwikkeld. Afgelopen jaar was deze voorlichtende expositie op diverse plaatsen in Utrecht te zien. Voor 2014 hebben we al een aantal plekken vastgelegd.

The Footprint Challenge

Als iedereen in de wereld leeft zoals de gemiddelde Nederlander, dan zijn er 3,5 aardbollen nodig. Hoe zit dat bij u? Hoeveel aardbollen heeft u nodig? De ecologische voetafdruk meet de oppervlakte die een persoon nodig heeft voor zijn/haar consumptie, dus hoeveel ruimte er nodig is voor de productie van wat we gebruiken en de hoeveelheid CO₂ die we daarbij produceren. Samen met The Footprint Challenge (Laura Moninka) organiseerde MCU een speciale Utrechtse editie. Met The Footprint Challenge willen we mensen bewust maken van de impact van hun levensstijl op de aarde en laten zien dat kleine acties een groot verschil kunnen maken. Wij daagden de deelnemers (zo'n 300) uit om in 40 dagen hun voetafdruk te verkleinen met in het dagelijks leven toepasbare tips & tricks. Er was interactie via Facebook en inspirerende bijeenkomsten.

Hitte Stress

Natuur en Milieufederatie Utrecht, IVN Utrecht en MCU hebben een paar jaar samengewerkt aan het project Hitte Stress in de stad. Het project richtte zich op het in kaart brengen van het hitte eiland in de stad Utrecht. In 2013 werd bekeken of de hitte stress kan worden beïnvloed door het stimuleren van groene infrastructuur (gevel, straatgroen en groene daken).

Als afronding van het project wordt nu n.a.v. planvorming in 2013 en alle me-

tingen van de afgelopen jaren een aantal pleinen en straten groener ingericht.

Duurzame Mobiliteit

Ring Utrecht - A27 -

De verbreding van de Ring Utrecht (A12/A27/NRU) houdt de bewoners en milieubeweging van Utrecht al een paar jaar bezig. Diverse bewonersoverleggen, Milieucentrum Utrecht, Milieufederatie Utrecht en Kracht van Utrecht hebben zich gebundeld op het MCU tot de Kerngroep Ring Utrecht A27. Voor Ring Utrecht A27 is het jaar samen te vatten als een jaar van uitwerken van een planproces in de al ingeslagen richting. De laatste grote trechterstap werkte verder in de richting van een voorkeursvariant met selecteren, volledige aansluiting en veel asfalt. Dat betekent 2 x 7 banen in de bak bij Amelisweerd en verkeersknooppunten die 2 keer zo breed en 1,5 tot 2 keer zo hoog worden. De patstelling met het vorig Utrechts college bleef. Utrecht heeft een andere mobiliteitsvisie en bereikbaarheidsstrategie. 2014 zal het definitief oordeel over de A27 moeten leveren. De Minister en RWS komen dan met hun Voorkeursvariant en MKBA. Het MCU en de bewonersoverleggen blijven van mening dat goede doorstroming ook bij 80 km/h realiseerbaar is en dat de geplande investering economisch onverantwoord is.

De Kerngroep Ring onder voorzitterschap van het MCU overlegt regelmatig, ook met wethouder en Rijkswaterstaat. Resultaat: georganiseerde inspraak, voorlichtingsbijeenkomsten over planproces en techniek en afstemming van de A27 agenda met RWS en Provincie.

Mobiliteitsplatform Utrecht

Het Mobiliteitsplatform Utrecht heeft tot doel het onderhouden van een afstemmend en strategisch overleg op het gebied van mobiliteits- en verkeersproblematiek in de stad Utrecht en haar directe omgeving. Het MPU wil een betere dialoog bereiken met de lokale overheid en instanties betrokken bij of belast met het beheer van mobiliteit in Utrecht. Aan het platform nemen deel: Milieucentrum Utrecht, de Natuur- en Milieufederatie Utrecht, de Stedelijke Verkeersgroep Utrecht, de Fietsersbond, Rover, Solgu, Cosbo stad Utrecht en Veilig Verkeer Nederland.

Bij gebrek aan capaciteit vonden in 2013 geen reguliere platform bijeenkomsten plaats.

Alle tijd en energie is richting de A27 en het bewonersoverleg Ring Utrecht A27 gegaan. Met de Ring Utrecht delegatie, waaronder de Kracht van Utrecht vonden diverse overleggen met wethouder Lintmeijer en de afdeling Verkeer plaats. Utrecht Aantrekkelijk en Bereikbaar, het Actieplan Luchtkwaliteit Utrecht (ALU), de milieuzones en het fietsbeleid stonden op de agenda.

Regionale voedsel-economie

Lekker Utregs

2013 is voor Lekker Utregs, de door het MCU en samen met Stichting Aarde geïnitieerde campagne voor regionalisering van de voedsel-economie, een druk jaar geweest. Hieronder de belangrijkste activiteiten en producten:

Utrecht Oogst!

In oktober hebben MCU, Eetbaar Utrecht en Lekker Utregs in samenwerking met Stichting Aarde en Urban Pilots, op de Neude een Oogstfeest met promotie voor Stadslandbouw en regionaal voedsel georganiseerd. Het werd een volle promotiemarkt met ruilmarkt, teeltwedstrijd, extreme groenten en aantrekkelijke rollende keukens die met regionale producten kookten. Een middag met de presentatie van het nieuwe Eetbaar Utrecht logo, een veelzijdig kinderprogramma, een historische stadslandbouw fototentoonstelling, muziek en twee debatrondes met deelname van gemeenteraadsleden,

ondernemers en stadslandbouwers. We hadden enorm geluk met het weer, zaterdag 12 oktober was een prachtige naajaarsdag! Organisatoren en publiek waren dik tevreden en stelden voor om elk jaar een Utrechts Oogstfeest te houden.

Grootkeukenonderzoek

Lekker Utregs voerde, met steun van de Provincie, een onderzoek uit naar de mogelijkheid van toepassing van regio-producten in Utrechtse grootkeukens (meer dan 100 maaltijden per dag). Het resultaat is op www.lekkerutregs.nl als pdf te downloaden. Dit onderzoeksproject vloeiende voort uit het winnen van de Provinciale Duurzaamheidsprijs 2011.

Kerstmarkten Lekker Utregs regioproducten

Sinds 2010 organiseert het MCU voor Lekker Utregs kerstmarkten. O.a. voor de medewerkers van de Provincie Utrecht, die hun eigen kerstpakket met duurzame Utrechtse regioproducten bij elkaar kunnen shoppen. Najaar 2010 vroeg de Provincie Utrecht of we ook voor Utrechtse kerstpakketten konden zorgen. Na een brainstorm kwamen we uit op het concept van de Lekker Utregs kerstmarkten. Zowel de medewerkers als de producenten vinden het een groot succes. Omdat dat naar meer smaakte, besloten Lekker Utregs en de producenten om dit concept ook aan anderen aan te bieden.

In 2013 zijn ook een aantal kerstmarkten georganiseerd in de gemeentehuizen van Houten en Bunnik-Odijk, het Bartholomeus gasthuis Utrecht en de Provincie Utrecht.

Afsluiting LEADER-project

2013 is ook het jaar waarin het meerjarige project, dat Lekker Utregs uitvoerde met steun van de Provincie en Europa afgesloten. De opzet van dit project was om het regioproduct herkenbaarheid te geven via winkels, horeca en grootkeukens. Het project heeft opgeleverd dat er een keurmerk is ontwikkeld, dat gebruikt wordt door een aantal producenten en horecagelegenheden.

Een groep die nog steeds groeit (zie ook www.lekkerutreggs.nl). Wat helaas niet gelukt is, is het opzetten van een handelsorganisatie die zorg zou moeten dragen voor logistiek en distributie. Het laatste is grotendeels te wijten aan de financiële problemen bij de partner (Kruidenier Food Services), die vorige jaar failliet is gegaan. Over een alternatief wordt onderhandeld met andere mogelijk partners.

Eetbaar Utrecht

Er gebeurt in Utrecht veel op het gebied van stads-landbouw. Stadstuinen, buurtmoestuinen, educatieve tuinen, verkooppunten en horeca met lokale en regionale producten schieten als paddenstoelen uit de grond.

Het platform Eetbaar Utrecht fungeert sinds 2010 als verbindende schakel voor een groeiend netwerk van stads-landbouw-initiatieven en nodigt uit tot kennisuitwisseling, samenwerking en inspiratie. Op Utrecht Oogst! maakte Eetbaar Utrecht haar nieuwe gezicht, het Eetbaar Utrecht logo, openbaar.

Dag van de Stadslandbouw Utrecht

Dit jaar vond, als onderdeel van de landelijke Dag van de Stadslandbouw, de eerste editie van de Utrechtse Publieksdag van de Dag van de Stadslandbouw plaats. In Utrecht vormden diverse initiatieven op dit gebied op zaterdag 27 april een groot podium waarop zij kleinschalige, duurzame vormen van landbouw in en om de stad in al hun veelzijdigheid onder de aandacht brachten.

Stadslandbouwconferentie: "Hoe wordt een buurtmoestuin een blijvend succes?"

Als vervolg op de succesvolle bijeenkomst "Je eigen boontjes doppen" in december 2012, heeft het platform Eetbaar Utrecht, waar het MCU een van de trekkers van is, een verdiepingbijeenkomst gehouden. Op deze bijeenkomst, opgeleust met de aanwezigheid van Wethouder Victor Everhardt, werden verschillende praktijkvoorbeelden bekeken voor wat betreft de succes- en faalfactoren. Waar loop je tegen aan bij het opzetten en onderhouden van een buurtmoestuin? En wat zijn mogelijke manieren om succes en continuïteit te waarborgen?

MCU personeel en financieel

Personeel

In 2013 is het MCU team teruggebracht tot 4 personen (formatie van 2,4 fte). Het MCU is daarmee niet in staat om alle inhoudelijke werkvelden voldoende te ondersteunen. Prioriteren en werken met meer vrijwillige inzet of als dat mogelijk is samenwerken met kleine zelfstandigen lijkt de enige oplossing. We zeggen het wel vaker, 'er is meer werk dan we aankunnen'. Projectsubsidies en fondsen sturen in toenemende mate onze inzet. Dat is voor een maatschappelijke organisatie en belangenbehartiger meestal geen goede zaak. Het MCU werkt met 4 à 5 man/vrouw personeel en met 25 à 30 vrijwilligers en

een bestuur van 5 personen.

Financieel

Evenals 2012 laat 2013 een positief resultaat zien, waaruit de conclusie kan worden getrokken dat in deze economisch moeilijke tijden de reorganisatie van personeel en de strakke bedrijfsvoering zijn vruchten afwerpt. De batige saldi zijn klein, toch lukt het ons om een financieel gezond MCU te realiseren.

Inkomsten	2013	2012
Basissubsidie	99.500	97.000
Projectsubsidies	130.000	213.000
Bijdragen	47.000	47.000
Overige baten	11.000	8.000
Totaal	287.500	365.000
Uitgaven		
Personeelslasten	171.000	175.000
Huisvesting	22.000	22.000
Organisatiekosten	37.000	38.000
Activiteitenkosten	50.000	111.000
Overige lasten	3.000	9.000
Totaal	283.000	355.000
Resultaat	4.500	10.000

Naast de basissubsidie van de gemeente zijn er bijdragen binnengekomen van (in willekeurige volgorde) De Nationale Postcodeloterij, Provincie Utrecht, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Bestuur Regio Utrecht, Rabobank Stimuleringsfonds, kfHeinfonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, Projectbureau Nieuwe Hollandse Waterlinie, Fonds Stimulering Duurzame Ontwikkeling, Gemeente Utrecht afdeling BIS, Europese LEADER-regeling, Gemeente Utrecht afdeling GG&GD, Wijkbureau LR, en de afdeling Milieu en Mobiliteit.

Colofon

Uitgave Milieucentrum Utrecht, juli 2014
Tekst: Milieucentrum Utrecht

Voor meer informatie
Milieucentrum Utrecht
Oudegracht 60
3511 AS Utrecht
tel: (030) 2367 240
fax: (030) 2300 589
e-mail: info@mcu.nl
website: www.mcu.nl

Met dank aan:

